

**ЗВІТ**  
**про роботу кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи ННІ екології**  
**Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**  
**за 2021-2022 н.р.**

На кафедрі екологічного моніторингу та заповідної справи загальна кількість працівників становила 14 осіб. Серед науково-педагогічних працівників докторів наук – 2 особи, професорів – 2 особи, кандидатів наук – 5, доцентів – 4 особи, кількість доцентів без наукового ступеня – 1.

Кафедра є випусковою з освітньо-професійної програми «Екологія», «Екологія та охорона навколишнього середовища» та «Заповідна справа». Задіяна у реалізації ОПП «Екологічний контроль та аудит» і «Екологічна безпека», ОНП 103 Науки про Землю.

Також у цьому році було затверджено ОНП 101 Екологія Вченою радою університету.

### **Реалізація основних напрямів Стратегії розвитку університету**

#### **За напрямом 1 «Університетська наука у 2025 році»**

На виконання **Проекту 1.1. «Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі»**

*Публікація наукових статей*

У 2021-2022 н. р. на кафедрі опубліковано 27 тез та 30 наукових статей зокрема, 8 – у виданнях, що входять до наукометричної бази Web of Science (2) та SCOPUS (6).

Кафедрою у 2021-2022 н. р. було видано збірник наукових праць XVII Всеукраїнських наукових Таліївських читань «Охорона довкілля».

Кафедра є організатором XVII Всеукраїнських наукових Таліївських читань (21 жовтня 2021 р.), брала участь у організації «IX Міжнародної наукової конференції молодих вчених «Екологія, нооекологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (25–26 листопада 2021 р.) і організації Міжнародного круглого столу, присвяченого Всесвітньому Дню Ґрунту 2021 (World Soil Day 2021) та з нагоди 65-річчя з дня заснування ННЦ «ІГА ім. Соколовського».

На кафедрі постійно діє Науково-методичний семінар кафедри (куратор зав. кафедрою проф. Максименко Н. В.).

Крім того, функціонують Наукові семінари наукових шкіл кафедри:

1) Науковий семінар наукової школи «Ландшафтно-екологічне планування». Куратор: проф. Максименко Н. В.

2) Науковий семінар наукової школи «Екологія зеленої інфраструктури міського середовища». Куратор: доц. Гололобова О. О.

3) Науковий семінар наукової школи «Екологія лісу». Куратор: доц. Коваль І. М.

4) Науковий семінар наукової школи «Заповідна справа та екомережа». Куратор: проф. Максименко Н. В.

5) Науковий семінар наукової школи «Моніторинг довкілля». Куратор: проф. Балюк С. А.

#### **Конкурси:**

Підготовлено роботи на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт:

- зі спеціальності 123 «Технології захисту навколишнього середовища» (Гладкий А. В.). Керівник: ст. викл. Клещ А. А.);

- за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування, професійним спрямуванням «Екологічні аспекти сталого розвитку міст» (Бугакова М. В. Керівник: проф. Максименко Н. В., Москвітін М. Ю. Керівник: проф. Максименко Н. В., Кіреєва О. А Керівник: ст. викл. Клещ А. А.);

- за спеціальністю «Екологія» (Кутузов Є. О. Керівник: ст. викл. Клещ А. А., Федяй В. А. Керівник: проф. Максименко Н. В.);

- за спеціальністю «Раціональне природокористування та екологічна безпека» (Міщенко В. Ю. Керівник: проф. Максименко Н. В.).

- партнерська участь у всеукраїнському конкурсі пілотних громад на виконання проекту «Прозора та партисипативна система інвентаризації зелених зон в Україні: iTree4UA», що реалізується в Україні на національному рівні для повномасштабної адаптації інструменту i-Tree Eco (інвентаризації та оцінки екосистемних послуг дерев). Спільно з Роганською селищною об'єднаною територіальною громадою. 24-28 Лютого 2022.

#### На виконання п. 1.4. «Комерціалізація наукових розробок» :

Впродовж 2021-2022 н. р. кафедра брала участь у виконанні таких НДР:

1) НДР «Діагностичні показники родючості зрошуваних ґрунтів зеленої інфраструктури сельбищних ландшафтів для сталого управління в умовах змін клімату» (спільно з ННЦ ІГА ім. О.Н. Соколовського. Керівник: проф. Максименко Н. В., відп.виконавець доц. Гололобова О. О. Назва етапу: «Інноваційні підходи до експлуатації ґрунтів в умовах урболандшафту». (без фінансування).

2) НДР «Конструктивно-географічне та картографічне обґрунтування визначення меж територій природно-заповідного фонду в умовах земельної реформи України» (спільно з ФГГРТ). Керівник: проф. Максименко Н. В., викон. Клещ А.А. (без фінансування).

3) НДР «Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку «Математичні науки та природничі науки» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». Виконавець: ст. викл. Клещ А. А.

5) НДР «Розробка проекту створення заказника «Докучаєвський»». Керівник доц. Безроднова О. В., виконавець: ст. викл. Клещ А. А.

6) НДР «Ревіталізація регулярних ландшафтних композицій об'єктів зеленої інфраструктури». Керівник: проф. Максименко Н. В, відп.виконавець доц. Гололобова О. О. без фінансування).

#### На виконання п. 1.6. «Ефективна аспірантура та докторантура»:

Захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук доцентом кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи ННІ екології Коваль Іриною Михайлівною на тему «Дендрохронологічні засади оцінювання соснових і дубових деревостанів України» за спеціальністю 06.03.03 «Лісознавство і лісівництво».

Випускниці аспірантури кафедри Клещ А.А. та Шумілова А. В. отримали підтвердження МОНУ наукового ступеню кандидат географічних наук.

У 2021-2022 н. р. за кафедрою закріплено 3 аспіранти: Бурченко С. В. (4 рік навчання, денна форма), Воронін В. О. (3 рік навчання, денна форма), Гречко А. А. (1 рік навчання, денна форма).

#### За напрямом 2. Освітня діяльність у 2025 році

На виконання п. 2.1. «Абітурієнт Каразінського» постійно проводиться робота зі вступниками, профорієнтаційна робота.

Для покращення профорієнтаційної роботи та формування контингенту студентів протягом 2021-2022 навчального року кафедрою екологічного моніторингу та заповідної справи розроблені та реалізовані наступні заходи:

– ст. викл. Клещ А. А., як голова комісії інституту з профорієнтації координує діяльність за цим напрямком і на кафедрі.

– Викладачі кафедри Максименко Н.В. та Клещ А.А., брали участь у проведенні міського турніру юних географів, за що отримали Подяку ректора (Розпорядження №0104-09/87 від 17 листопада 2021 р.)

– викладачами кафедри проводяться зустрічі з абітурієнтами у закріплених школах, ліцеях, гімназіях та технікумах;

– співробітники кафедри беруть участь у підготовці робіт школярів МАН та рецензують роботи (4 роботи);

- Доц. Безроднова О. В. в рамках виставки «Збереження природних комплексів і культурної спадщини на території України» у музеї Історії Надвірянщини (м. Надвірна, Івано-Франківська обл.) – провела профорієнтаційну роботу з майбутніми абітурієнтами.

- Проф. Максименко Н.В. провела зустріч з працівниками Ужанського НПП - провела профорієнтаційну роботу з стосовно вступу на магістратуру ОПП «Заповідна справа», у т.ч. як другу вищу освіту.

#### На виконання п. 2.2. «Випускник Каразінського»

У грудні 2021 року відбувся випуск магістрів – за ОПП «Екологія та охорона навколишнього середовища» кафедра випустила 3-х осіб (Калиновський О, Кирєєва С., Яворська Д.), за ОПП «Заповідна справа» - 4-х осіб (Гузєєва Т., Максимов О., Шовкун О., Цева В.).

Сприяння практичній підготовці і працевлаштуванню студентів та випускників:

Освітня програма «Екологія» та «Заповідна справа», реалізується із залученням роботодавців, що працюють на кафедрі екологічного моніторингу та заповідної справи за сумісництвом або згідно договорів про співпрацю:

проф. Балюк С. А. – директор ННЦ «Інституту ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського»

доц. Коваль І. М. – с. н. с. Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького

Кафедра підтримує зв'язок з випускниками, що працюють за фахом, організовує проведення презентацій роботодавців, професійних організацій, професійних майстер-класів та відкритих лекцій роботодавців.

#### На виконання п.2.4 «Ефективний куратор»:

Співробітники кафедри є кураторами академічних груп: ДЕ–13, ДЕ–23, ДЕ–31, ДЕ–33, ДЕ–42, ДЕ–53, ДЕ–63.

На виконання п. 2.5. «Індивідуальні освітні траєкторії» здійснено забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті інституту (плани та програми, електронні версії підручників, навчальних посібників, лекційні презентації, матеріали для самостійної роботи студентів, завдання для самоконтролю, приклади екзаменаційних білетів тощо).

Забезпечення навчальних дисциплін електронними навчальними ресурсами, розміщеними на сайті кафедри становить 100 %. До даних ресурсів входять лекції у формі доповідей та презентацій, практичних робіт, програми дисциплін та списки рекомендованої літератури. На сайті кафедри розміщені навчально-методичні посібники, методичні вказівки з навчальних курсів.

Студентка кафедри Лобач Поліна з 08.11.2021 по 18.02.2022 реалізувала свою індивідуальну освітню траєкторію в Університеті Західної Аттики (Греція).

#### На виконання п 2.6. «Практична складова освітнього процесу»

Укладено договори про порозуміння та співробітництво із роботодавцями та профільними професійними організаціями:

1) Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського»;

2) Державна екологічна інспекція у Дніпропетровській області;

3) Харківський технічний ліцей № 173;

4) Національний природний парк «Слобожанський»;

5) Український ордена «Знак Пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агро меліорації імені Г. М. Висоцького;

6) Управління державного агентства рибного господарства у Харківській області;

7) Національний природний парк «Дворічанський».

На даний час іде робота з укладення договорів з:

- 1) Природним заповідником «Горгани»;
- 2) Національним природним парком «Подільські Товтри».

На виконання **п. 2.8 «Електронне навчання»** викладачі пройшли стажування на курсах ЦЕН та розробили електронні (дистанційні) навчальні курси, отримали сертифікати Центру електронного навчання у 2021-2022 н. р.:

У 2021-2022 н. р. підвищення кваліфікації пройшли:

– *ст. викл. Клещ А. А.* – підвищення кваліфікації у Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання за програмою «Інновації в системі електронного (дистанційного) навчання».

У 2021-2022 н. р. викладачами кафедри сертифіковано дистанційні курси:

– Максименко Н. В. «Погода і клімат: глобальне потепління». Дистанційний курс, сертифікат № 273/2021;

– Кочанов Е. О. «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище». Дистанційний курс, сертифікат №187/2020.

– Максименко Н. В. «Заповідна справа» Дистанційний курс, сертифікат № від 18.05.2022 р;

На виконання **Проекту 2.12. «Модернізація матеріально-технічного та програмного забезпечення навчального процесу»**

*Подання до друку підручників, рекомендованих Вченою радою університету:*

1) Максименко Н. В. Метеорологія і кліматологія : підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 306 с.

2) Черкашина Н. І., Максименко Н. В. English Bachelors' course in Ecology. Book I: підручник. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 274 с.

*Подання до друку монографії, рекомендованою Вченою радою університету:*

1) Максименко Н. В., Клещ А. А., Квартенко Р. О. Територіальна організація регіональної екологічної мережі Харківської області на ландшафтній основі: монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2021. 235 с.

*Подання до друку навчально-методичних комплексів дисциплін, рекомендованих Навчально-методичною радою університету:*

1) Максименко Н. В. Навчальне видання Заповідна справа: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 52 с.

2) Безроднова О. В. Навчальне видання Екобіогеографія: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 44 с.

3) Безроднова О. В. Навчальне видання Оцінка і збереження біорізноманіття: навчально-методичний комплекс дисципліни. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2022. 38 с.

**За напрямом 3. Каразінський університет у глобальному науковоосвітньому просторі у 2025 році**

На виконання **п. 3.2. «Університет відкривається світу»** на кафедрі функціонує веб-сайт на домені karazin.ua

Протягом 2021-2022 року постійно оновлюються:

- програми навчальних дисциплін;
- графіки відкритих лекцій;
- графіки консультацій викладачів;
- навчально-методичні видання;
- теми кваліфікаційних робіт;
- протоколи семінарів наукових шкіл;
- план роботи кафедри;
- інформація кадрового складу;

- регулярно оновлюються новини на сайті.

Оновлюється фотогалерея. Приділяється увага питанням працевлаштування випускників та профорієнтаційній роботі.

На виконання **п. 3.5 «Академічна мобільність студентів, аспірантів та докторантів»:**

У рамках грантових проєктів «Інтегрована докторська школа з екологічної політики, управління та технологій – INTENSE» та «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» було організовано літню школу «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» на базі Карпатського національного природного парку, у якій приймали участь аспіранти кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи

На виконання **п. 3.6. «Міжнародні грантові програми»:**

В рамках виконання проєкту – «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» та Еразмус+ «INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» аспіранткам кафедри екологічного моніторингу та заповідної справи було призначено партнера по проєктам Антона Шкарубу аспірантці Гречко А. А. – другим керівником, аспірантці Бурченко С. В. – науковим консультантом.

*Участь у виконанні Грантів та проєктів:*

1) Грант за проєктом Еразмус+ «INTENSE: Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» (586471-EPP-1-2017-1-EE-EPPKA2-SVNE-JP). Керівник – Тітенко Г. В. (виконавці від кафедри Максименко Н. В., Клещ А.А., Бурченко С.В., Воронін В.О., Гречко А.А.);

2) Грант № 22020186 за проєктом – «Зелено-голуба інфраструктура у містах країн колишнього СРСР – вивчаючи спадщину та досвід країн Вишеградської четвірки» (01/01/2021-30/06/2022) (керівник - Максименко Н. В., виконавці від кафедри Гололобова О.О., Клещ А.А., Бурченко С.В., Воронін В.О., Гречко А.А.);

3) Еразмус+ «Multilevel Local, Nation- and Regionwide Education and Training in Climate Services, Climate Change Adaptation and Mitigation (ClimEd)» (керівник Максименко Н. В., ;

4) Еразмус+ / «KA1, Вища освіта, мобільність студентів та персоналу» (учасник від кафедри студентка 3 курсу Лобач П. Н. керівник доц. Кочанов Е.О.)

**За напрямом 4. Інфраструктура Каразінського університетського життя у 2025 році**

На виконання **п. 4.4. «Сучасна університетська бібліотека»** проведено роботу з розміщення навчальної та методичної літератури в репозитарії Університету.

В репозитарії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна розміщено понад 500 одиниць навчальної та методичної літератури кафедри. До даного списку входять монографії, навчально-методичні посібники, методичні вказівки та наукові статті викладачів та аспірантів кафедри.

Звіт затверджено на засіданні кафедри 22 червня 2022 р., протокол № 9.

Завідувач кафедри

екологічного моніторингу та заповідної справи

д. геогр. н., проф.

Надія МАКСИМЕНКО